

Research Article

Study of deformation pattern and kinematic characteristics in the Gelmandeh metamorphic complex, Saghand region, Central Iran

Ali Faghih^{1*}, Marzieh Dehghan², Seyedeh Saeedeh Sobhani³

1- Department of Earth Sciences, School of Science, Shiraz University, Shiraz, Iran

2- Department of Earth Sciences, School of Science, Shiraz University, Shiraz, Iran

3- Fars Education Organization, Shiraz, Iran

Keywords: *Gelmandeh metamorphic complex, Dynamic recrystallization, Kinematic vorticity number, Deformation regime*

1- Introduction

The concept of metamorphic core complex was expressed at the same time as the study of the Tertiary extensional tectonics of Cordillera. The metamorphic core complex has been identified as one of the most important structural styles of the lithospheric deformation in the several Phanerozoic orogenic belts. By definition, a metamorphic core complex consists of three basic structural components including low angle detachment shear zone and lower and upper plates comprising gneissic and nonmetamorphic rocks, respectively (Platt et al., 2015). The metamorphic core complexes form in orogenic belts, providing important opportunities to study low to mid crustal outcrops in areas affected by large-scale extension, uplift and erosion (Konstantinou et al., 2013). Structural and microstructural studies in shear zones help to understand the mechanisms of their formation and to reconstruct the deformation history (Xypolias, 2010).

The main objective of this research is to study the microstructural features of metamorphic rocks in the Gelmandeh metamorphic complex, Central Iran (Fig. 1) in order to reconstruct the kinematics of ductile deformation during formation of the complex. For this purpose, kinematic analysis including determining the shear direction, finite strain and vorticity and their variations in the Gelmandeh metamorphic complex was carried out to reconstruct the deformation conditions (i.e. depth, pressure and temperature).

2- Material and methods

In order to study the deformation induced microstructures and to determine the deformation parameters such as strain and vorticiy, 9 mylonitic samples were selected from different patrs of the Gelmandeh core complex along a NW-SE transect. Thin sections were cut in the XZ section of the strain ellipsoid (perpendicular to the foliation and parallel to the lineation) and were examined regarding mineralogy, petrofabric and kinematic characteristics.

The direction of movement in a shear zone is often determined parallel to the stretching lineation. However, the shear direction can be specified as dextral or sinstral. This can be determined using the kinematic indicators such as displaced layers or dykes or the curvature of the layers or foliations in a shear zone. The geometry of these structures in a deformation zone can be used to determine the sense of shear (Fossen, 2010).

^{*} Corresponding author: afaghih@shirazu.ac.ir DOI:10.22055/AAG.2021.37039.2216 Received 2021-04-02 Accepted 2021-07-06

Fig. 1. Structural zones of Iran. The green rectangle shows the Kerman-Kashmat tectonic zone and location of the study area (Ramezani and Tucker, 2003).

The vorticity concept highlights the measurement of the internal rotation of the rigid grains in the matrix during deformation in a shear zone. This term is used to discuss fluid dynamics and is comparable to the rotation of a moving pedal during fluid flow. Assuming the existence of a steady state deformation, the value of the kinematic vorticity (Wk) is introduced as $0 \le Wk \le 1$. For pure shear deformation, Wk = 0 and for simple shear deformation Wk = 1 (Fossen, 2010).

Recently, Jessup et al. (2007), after comparing different methods, introduced the rigid grain net (RGN) method as a graphical method for estimating the kinematic vorticity number (Fig. 2).

According to many studies, the type of dynamic recrystallization is related to the deformation temperature in mylonites (Passchier and Trouw, 2005). In this research, the deformation temperature was estimated based on the identification of different types of dynamic recrystallization regimes (e.g. bulging, subgrain rotation and grain boundary migration) of quartz and feldspar grains in the mylonites of the study area.

Several methods have been proposed for strain analysis by structural geologists (e.g. Ramsay and Huber, 1983). The RF/ Φ method is used to analysis the strain of objects that were originally spherical or elliptical. In this study, porphyroclasts have been used as strain markers via the software provided by Chew (2003).

Fig. 2. A view of the graph used in the Rigid Grain Net method based on semi-hyperbolic (Jessup et al., 2007).

3- Results and discussions

Using rotated porphyroclasts and S-C structures, a top-to-the-NE sense of shear was identified during ductile deformation in the study area (Fig. 3).

Fig. 3. (a) rotated porphyroclasts, (b) δ structure in the center and rotated porphyroclasts, (c) garnet rotated porphyroclasts, and (d) microscopic photo of quartz ribbon. All these structures show Top-to-the NE sense of shear during ductile deformation in the Gelmandeh metamorphic complex.

Microscopic study of the deformed rocks revealed the presence of dynamic crystallization of grain boundary migration (GBM) type in quartz grains. This type of recrystallization shows a deformation temperature of more than 500 $^{\circ}$ C in the Gelmandeh metamorphic complex. In feldspars grains of the mylonites, the bulging recrystallization (BLG) to a combination of bulging and sub-rotation (SR)

recrystallization are most common. Based on these data, the deformation temperature is estimated about 500 to 650 $^{\circ}$ C in the Gelmandeh metamorphic complex equivalent to the amphibolite metamorphic facies (Fig. 4).

Fig. 4. Microscopic photo of mylonite showing recrystallization mechanism including grain boundary migration in quartz and bulging and subgrain rotation in feldspar.

The RF/ Φ method was used to measure the amount of strain in the metamorphic rocks of the core complex. The results of strain measurements and the diagrams obtained from the software provided by Chew (2003) are shown in Fig. 5, in which the vertical axis is the angle Φ and the horizontal axis is Ln RF.

Fig. 5. Strain measurements based on the Rf/ Φ method on the XZ sections.

The results of vorticity measurements usingy RGN method are given in Fig. 6. The contribution of simple and pure shear components in the deformation of the Gelmandeh core complex was calculated according to the results of vorticity values using diagrams presented by Xypolias (2010) and Forte and Bailey (2007). Simple shear and pure shear contribution were 55% and 45%, respectively, which highlight the presence of general shear deformation regime in the study area.

Fig. 6. Vorticity measurements in the RGN plots

4- Conclusion

The Gelmandeh metamorphic complex is located in the Central East Iranian Microcontinent. In this research, structural and microstructural studies have been performed to determine the nature of the deformation in the Gelmandeh metamorphic complex. The presence of microstructures such as mica fish, rotating porphyroclasts, and the S/C structure all indicate the top-to-northeast sense of shear. Based on the dynamic recrystallization studies, the deformation temperature in the Gelmandeh metamorphic complex is estimated between 500 and 650° C. This condition corresponds to amphibolite metamorphic facies. Using the Rigid Grain Net (RGN) method, the mean kinematic vorticity number was estimated to be 0.75. Based on the results of kinematic studies, the deformation regime in the Gelmandeh metamorphic complex was determined as a general shear with contribution of 55% simple shear and 45% pure shear.

Acknowledgments

This research supported by the grant of the Shiraz University Research Coucil which is acknowledged. The constructive suggestions and comments by the editor and reviewers of the Journal of Advanced Applied Geology improved the scietific content of the manuscript.

References

Chew, D.M., 2003. An Excel spreadsheet for finite strain analysis using the Rf /Φ technique. Computers and Geosciences 29, 795–799. http://dx.doi.org/10.1016/S0098-3004(03)00027-X.

OPEN ACCESS Adv. Appl. Geol.

- Forte, A.M., Bailey, C.M., 2007. Testing the utility of the porphyroclast hyperbolic distribution method of kinematic vorticity analysis. Journal of Structural Geology 29, 983–1001. http://dx.doi.org/10.1016/j.jsg.2007.01.006.
- Fossen, H., 2010. Structural geology. 1st edition, Cambridge University Press, New York. p. 463. https://doi.org/10.1017/CBO9780511777806.
- Jessup, M.J., Law, R.D., Frassi, C., 2007. The Rigid Grain Net (RGN): an alternate method for estimating mean kinematic vorticity number (Wm). Journal of Structural Geology 29, 411- 421. http://dx.doi.org/10.1016/j.jsg.2006.11.003.
- Konstantinou, A., Strickland, A., Miller, E., Vervoort, J., Fisher, C.M., Wooden, J., Valley, J., 2013. Synextensional magmatism leading to crustal flow in the Albion–Raft River–Grouse Creek metamorphic core complex, northeastern Basin and Range. Tectonics 32, 1384–1403. http://dx.doi.org/10.1002/tect.20085.
- Passchier, C.W., Trouw, R.A.J., 2005. Microtectonics. 2nd edition, Springer Berlin, p. 366, ISBN: 3-540-64003-7.
- Platt, J.P., Behr, W.M., Cooper, F.J., 2015. Metamorphic core complexes: windows into the mechanics and rheology of the crust. Journal of the Geological Society. http://dx.doi.org/10.1144/jgs2014-036.
- Ramezani, J., Tucker, R.D., 2003. The Saghand Region, Central Iran: U-Pb Geochronology, Petrogenesis and Implications for Gondwana Tectonics. American Journal of Science 303, 622-665. http://dx.doi.org/10.2475/ajs.303.7.622.
- Ramsay, J.G., Huber, M., 1983. The Techniques of Modern Structural Geology. Volume 1: Strain analysis. Academic Press, Londo, p. 307, ISBN:978-0125769013.
- Xypolias, P., 2010. Vorticity analysis in shear zones: A review of methods and applications. Journal of Structural Geology 32, 2072-2092. https:// http://dx.doi.org/10.1016/j.jsg.2010.08.009.

HOW TO CITE THIS ARTICLE:

Faghih, A., Dehghan, M., Sobhani, S. 2023. Study of deformation pattern and kinematic characteristics in the Gelmandeh metamorphic complex, Saghand region, Central Iran, Adv. Appl. Geol. 617-634.

DOI:10.22055/AAG.2021.37039.2216

URL: https://aag.scu.ac.ir/article_17048.html

©2023 The author(s). This is an open access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution (CC BY 4.0), which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, as long as the original authors and source are cited. No permission is required from the authors or the publishers.

زمين شناسي كاربردي پيشرفته

مقاله پژوهشی

مطالعه الگوی دگرشکلی و ویژگیهای جنبش شناختی در مجموعه دگرگونی گلمنده، ناحیه ساغند، ایران مرکزی

على فقيه*

بخش علوم زمین، دانشکده علوم، دانشگاه شیراز، ایران

مرضيه دهقان

بخش علوم زمین، دانشکده علوم، دانشگاه شیراز، ایران

سيده سعيده سبحانى

سازمان آموزش و پرورش استان فارس، شیراز، ایران

afaghih@shirazu.ac.ir* تاریخ دریافت: ۱۴۰۰/۱/۱۳ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۰/۱

چکیدہ

مجموعه دگرگونی گلمنده در خردقاره شرق ایران مرکزی قرار دارد. در این پژوهش، مطالعات ریزساختاری و ساختاری به منظور تعیین ماهیت دگرشکلی در مجموعه دگرگونی گلمنده انجام شده است. حضور ریزساختارهایی مانند پورفیروکلاستهای چرخیده، ساختار S/C و میکافیش وجود جهت برش Top-to-the- NE را نشان میدهد. براساس مطالعات بازبلورش دینامیکی، دمای دگرشکلی در مجموعه دگرگونی گلمنده بین ۵۰۰ تا ۶۵۰ درجه سانتی گراد تخمین زده شد. این شرایط مطابق با رخساره دگرگونی آمفیبولیت است. با استفاده از روش شبکه دانه صلب، میزان میانگین عدد تاوایی جنبش شناختی ۲۷۵ بر آورد گردید. بر اساس نتایج مطالعات جنبش شناختی، نوع رژیم دگرشکلی در مجموعه دگرگونی گلمنده، برش کلی با میزان ۵۵٪ برش ساده و ۲۸٪برش محض تعیین شد.

واژههای کلیدی: مجموعه دگرگونی گلمنده، بازبلورش دینامیکی، عدد تاوایی جنبش شناختی، رژیم دگر شکلی

۱– مقدمه

مفهوم همتافت هسته دگرگون (Complex ترشیری (Complex) همزمان با مطالعه زمینساخت کششی ترشیری کردیلران بیان شد. همتافت هسته دگرگون به عنوان یکی از مهمترین سبکهای ساختاری سنگکره، در بسیاری از کمربندهای کوهزایی فانروزوئیک شناسایی شده است. در تعریف، یک همتافت هسته دگرگون شامل سه جزء ساختاری اساسی است: (۱) یک پهنه گسلی جدایشی با شیب ملایم و جابجایی زیاد در اطراف یک گنبد دگرگونی، (۲) یک صفحه پایینی متشکل از گنایسهای درجه بالا، که گاهی اوقات با تودههای گرانیتی نفوذی همزمان با زمینساخت همراه هستند و (۳) صفحه بالایی متشکل از سنگهای غیردگرگونی با درجه

دگرگونی به صورت قابل توجهی پایین تر از هسته دگرگونی که گسل جدایشی را می پوشانند (; Wernicke, 1985; Buck, 1991; Konstantinou et al., 2013). برخی مطالعات، بر اهمیت گسل جدایشی در برونزد سنگهای صفحه پایینی تأکید دارند (Whitney et al., 2013). در سراسر مفحه پایینی تأکید دارند (Whitney et al., 2013). در سراسر مفحه پایینی تأکید دارند (Whitney et al., 2013). در سراسر مفحه پایینی تأکید دارند (تا کران و مربندهای کوهزایی شکل می گیرند و فرصتهای مهمی را برای بررسی رخنمونهای پوسته قارهای میانی تا پایینی در مناطقی که تحت تاثیر کشش می دهند (2013). تمرکز در مقیاس بزرگ، فرازش و فرسایش قرار گرفتهاند، ارائه می دهند (2014). می برشی، میلونیتها یا سنگهای خرد شده را ایجاد می کند که این امر مرتبط با عمق و محیط

زمین شناسی کاربردی پیشرفته

و دما) براساس مطالعات ریز ساختاری خواهد بود.

خرد قارهٔ ایران مرکزی توسط پهنههای ساختاری البرز، سنندج-

سیرجان، خرده قاره شرق ایران، کپه داغ و مکران احاطه شده

است. منطقه مورد مطالعه در نزدیکی روستای ساغند قرار دارد.

منطقه ساغند در بخش غربی خرده قاره ایران مرکزی، در حدود

۱۰۰ کیلومتری شمال- شمالشرقی محور کمان ارومیه - دختر

قرار گرفته است. خرده قاره ایران مرکزی شامل سه بلوک لوت،

طبس و یزد (از شرق به غرب) است (Alavi, 1991). در منطقه

مرزی بین بلوک طبس و یزد، پهنه تکتونیکی کاشمر-کرمان

معرفی شده توسط رمضانی و تاکر(۲۰۰۳)، یک کمربند مقعر به

یهنای۵۰–۱۰۰ کیلومتر، طول ۶۰۰ کیلومتر را شکل میدهد

که شامل سنگهای چینهای کامبرین میباشد. سنگهای

تشکیل دهنده این یهنه تکتونیکی غالباً با سنگهای مزوزوئیک

غیردگرگون و جوان دو بلوک دیگر در تضاد است (شکل ۱).

۲- زمینشناسی

دگرگونی میباشد. دگرریختیهای طبیعی موجود در پهنههای برشی از چند سانتیمتر تا در مقیاس کیلومتری وسعت دارند. درک جنبششناختی دگرشکلی در این پهنههای برشی جهت توضیح جنبههای مهم تکامل تکتونیکی پوسته زمین و همچنین مشخصات جنبشی فابریکها در سنگهای دگرشکل شده لازم است (Xypolias, 2010). مطالعات ساختاری و ریزساختاری در پهنههای برشی، به شناخت سازوکارهای ایجاد آنها، جهت تنشهای وارده و بازسازی تاریخچه دگرشکلی کمک شایانی می،نماید. یکی از اهداف اصلی در این پژوهش، مطالعه ویژگیهای ریزساختاری سنگهای دگرگونی در مجموعه دگرگونی گلمنده به منظور بازسازی جنبششناختی دگرشکلی شکل پذیر در طی شكل گيرى اين مجموعه است. بدين منظور مطالعات جنبش شناختی در حیطه زمین شناسی ساختاری مدنظر قرار می گیرد که شامل تعیین جهت برش در مجموعه دگرگونی گلمنده براساس نشانگرهای ساختاری و ریزساختار، مطالعات تعیین و بررسی تغییرات احتمالی میزان کرنش و مطالعات تاوایی در منطقه گلمنده و نهایتاً تعیین شرایط دگرشکلی (عمق و فشار

شکل ۱- پهنههای ساختاری ایران. کادر سبز پهنه تکتونیکی کرمان- کاشمر است که منطقه مورد مطالعه در آن قرار دارد (Ramezani and Tucker, 2003).

Fig. 1. Structural zones of Iran. The green rectangle shows the Kerman-Kashmar tectonic zone and location of the study area (Ramezani and Tucker, 2003).

در بلوک پشتبادام-کلمرد مجموعهای قدیمی از پرکامبرین تا پالئوزوییک زیرین حاوی سنگهای آذرین و دگرگونی و رسوبات مزوزوئیک رخنمون دارد. این بلوک را میتوان از دید زمینشناسی، ریختشناسی به دو بخش غربی و شرقی تقسیم نمود که گسل پشت بادام مرز جدایش این دو محدوده با روندی شمالغربی- جنوبشرقی است(Samani, 1998).

زمين شناسي كاربردي پيشرفته

منطقه مورد مطالعه پشته گلمنده بخشی از کمپلکس بنه شورو است که به صورت یک گنبد بیضی شکل با روند شمال شرق- جنوب غرب در میان کویر الله آباد و شرق گسل پشتبادام، رخنمون دارد (شکل ۲). مطالعه این پشته به عنوان

پیسنگ ایران مرکزی اهمیت زیادی دارد. پشته گلمنده تناوبی از گنایسهای صورتی، کوارتز، میکاشیستهای سفید رنگ، مرمر و آمفیبولیتهای گارنتدار میباشد که سنگهای مارنی-گچی در دامنههای آن رخنمون دارند. سنگهای دگرگونی پشته گلمنده شامل گرانیت پروتوکاتاکلاستیکی تا پروتومیلونیتی، سنگهای سری میلونیتی، سنگهای سری کاتاکلاسیتی، سنگهای دگرگونی ناحیهای، کاتاکلاسیتی است.

شکل ۲- نقشه زمین شناسی ساختاری مجموعه دگر گونی گلمنده (Dehghan, 2020).

Fig. 2. Structural geology map of the Gelmandeh metamorphic complex (Dehghan, 2020).

۳- روش کار به منظور مطالعه ریزساختارها در مقیاس میکروسکپی، نمونههای جهتدار در جهت XZ (عمود بر برگوارگی و موازی با خطوارگی) تهیه گردید. مقاطع نازک تهیه شده از دیدگاه کانیشناسی، پتروفابریکی و شاخصهای میکروسکوپی برای تعیین جهت برش با میکروسکوپ پلاریزان مورد بررسی قرار گرفت.

۳–۱– شاخصهای تعیین جهت برش در مناطق شکل پذیر جهت برش در یک زون برشی اغلب به موازات خطوارگی تجمعی یا دانهای تعیین می شود. این موضوع می تواند با استفاده از نشانگرهای جنبش شناختی موجود در سنگ دیواره (میزبان)

مثل لایههای جابهجا شده یا دایکها یا انحنای لایهها یا برگوارگیها در یک پهنه برشی تعیین شود. هندسه این ساختارها در یک پهنه دگرشکلی میتواند برای تعیین جهت برش مورد استفاده قرار گیرد (Xypolias, 2010). **(Wk)** مفهوم تاوایی اندازه گیری چرخش داخلی ذرات صلب تشکیل مفهوم تاوایی اندازه گیری چرخش داخلی ذرات صلب تشکیل میباشد (Xypolias, 2010). این اصطلاح از مباحث دینامیک سیالات گرفته شده و قابل قیاس با چرخیدن پدال در حال حرکت در طی جریان سیال است (Fossen, 2010). با فرض

زمستان ۱۴۰۱، دوره ۱۲، شماره ۴

وجود یک دگرشکلی با جریان پیوسته مقدار عدد تاوایی جنبششناختی(Wk) به صورت $Wk \ge 0$ معرفی شده است و برای حالت برش محض Wk=0 و در برش ساده Wk=1 می باشد (Means, 1994).

زمين شناسي كاربردي پيشرفته

آنالیزهای تاوایی روشی نسبتاً جدید و ارزشمند برای حل مشکلات زمینشناسی ساختاری و تکتونیک حتی با وجود پیچیدگیهایی که در دگرشکلیهای طبیعی وجود دارد، است Passchier, 1987; Passchier and Urai, 1988;) Simpson and De Paor, 1993; Tikoff and Teyssier, 1994; Bailey and Eyster, 2003; Xypolias, 2010; .(Faghih and Soleimani, 2015)

از زمان انجام اولین آنالیزهای تاوایی مطالعات متعددی با استفاده از پورفیروکلاستها مانند روش نسبت محوری (Porphyroclast Aspect Ratio, PAR) ، روش توزیع هیپربولیکی

Porphyroclastic Hyperbolic) پورفيروكلاستها Rigid) و روش شبكه دانه صلب (Distribution, PHD و روش شبكه دانه صلب (Grain Net, RGN Passchier, 1987; Wallis et al., 1993; Simpson and) .(De Paor, 1997; Jessup et al., 2007)

Jessup و همکاران (۲۰۰۷) روش شبکه دانه صلب را به عنوان یک روش گرافیکی برای تخمین میزان تاوایی (Wk) معرفی نمودند. در حقیقت این روش، تصحیح شده روش پاشیر است. با این آگاهی باید قبل از استفاده از این روش چندین پیش فرض در نظر گرفته شود:

۱- کلاستهای صلب باید در یک زمینه هموژن وکاملاً
دانهریز دگرشکل شده باشند. گرچه زمینه دانهدرشت نیز
Marques and Burlini,)
می تواند رفتار پیوسته داشته باشد (2008).

۲- نباید شکل کلاستها در طی دگرشکلی و در بازبلورش و شکستگی تغییر کند و همچنین لازم است تقارن ارتورومبیک خود را حفظ نمایند.

۳- باید نمونهها دارای اجتماعی از کلاستها در یک بازه نسبت محوری مشابه باشند. اگر اجتماع کلاستها فاقد اعضای با نسبت محوری بزرگ باشند مقدار تاوایی کمتر از مقدار واقعی

تخمين زده مى شود (Law et al., 2004).

۴- کرنش باید به اندازهای بزرگ باشد که اجازه دهد کلاستها به یک موقعیت نسبتاً ثابت رسیده، در غیر این صورت مقدار Wm تخمینزده شده بیشتر از مقدار واقعی خواهد بود. وجود کلاستهای خوب تکامل یافته نشاندهنده این است که وجود کلاستهای خوب تکامل یافته نشاندهنده این است که miگهای آنالیز شده، دگرشکلی کافی را تحمل نمودهاند (Ten سنگهای آنالیز شده، دگرشکلی کافی را تحمل نمودهاند (Ramin and Passchier, 1995; Bailey et al., 2004; (Xypolias and Kokkalas, 2006).

۵- نمیرخهای بررسی شده باید عمود بر محور چرخش پورفیروکلاستها بوده، در غیر این صورت مقدار Wm کمتر از مقدار واقعی حاصل می شود، اگرچه این معیار سختی برای کنترل کردن است.

از مزایای عمده استفاده از این روش می توان به ورود دادهها در جداول نرمافزار اکسل و تخمین WM به صورت بسیار آسان اشاره نمود. در شکل ۳ نمودار RGN مشاهده می شود. مکان A مثالی از نیمه هذلولیها و مکان B نشانگر منحنی رئوس است و مکان C مثالی از مقدار RGN در زمانیکه $\beta = \beta$ و مکان D شامل یک سری مقادیر نسبت ظاهری R بر روی RGN برای نشان دادن ارتباط با فاکتور شکل با حساسیت کمتر و مکان Jessup et) (کسل است (شکل β) (Jessup et).

۳-۳- دمای دگرشکلی

براساس بسیاری از مطالعات، نوع بازبلورش دینامیک ارتباط مستقیمی با دمای دگرشکلی در میلونیتها دارد (Lafrance مستقیمی با دمای دگرشکلی در میلونیتها دارد (Lafrance et al., 1998; Altenberger, 2000; Stipp et al., 2002; Rosenberg and Stünitz, 2003; Guang et al., 2009; Mancktelow and Pennacchioni, 2004; Passchier (and Trouw, 2005). مدتأ در سنگهای دگرشکل شده شروع بازبلورش دینامیک کوارتز از دمای حدود ۲۸۰ درجه بوده شروع بازبلورش دینامیک کوارتز از دمای حدود ۲۸۰ درجه بوده و با افزایش دما بازبلورش برآمدگی(BLG) در محدوده دمایی ۲۸۰ تا ۴۰۰ درجه سانتی گراد رخ می دهد، بین دمای شده و بازبلورش مهاجرت مرز دانه(GBM) در دمای ۵۰۰ درجه Stipp et al., 2002; Guang et). (al., 2009).

کانی فلدسپار در دمای کمتر از ۴۰۰ درجه سانتی گراد رفتار

زمين شناسي كاربردي پيشرفته

درجه سانتی گراد است. گذر از بازبلورش چرخش زیردانه به بازبلورش مهاجرت مرز دانه در دماهای ۲۷۰ تا ۸۰۰ و ۸۰۰ تا ۸۵۰ درجه سانتی گراد و بازبلورش مهاجرت مرز دانه در فلدسپار در دمای بالاتر از ۸۵۰ درجه سانتی گراد مشاهده شده است Lafrance et al., 1998; Altenberger, 2000;) Rosenberg and Stünitz, 2003; Mancktelow and .(Pennacchioni, 2004; Guang et al., 2009) شکننده دارد که این ویژگی با همزیستی ریزتر کها و کشیدگی پلاستیک در دمای ۴۰۰ تا ۵۰۰ درجه سانتی گراد تعیین میشود. در دمای بالاتر از ۵۰۰ درجه سانتی گراد شروع بازبلورش دینامیک فلدسپار رخ میدهد (Trouw, 2005; Guang et al., 2009) در فلدسپار بین دمای ۵۰۰– ۶۵۰ درجه سانتی گراد و بازبلورش برآمدگی تا بازبلورش چرخش زیردانه در دمای ۶۵۰ تا ۷۰۰

شکل۳- نمایی از نمودار مورد استفاده در روش شبکه دانه صلب بر اساس نیمه هذلولیها (Jessup et al.,2007).

Fig. 3. A view of the graph used in the Rigid Grain Net method based on semi-hyperbolic (Jessup et al., 2007).

جهت برش top- to- the- NE مشخص شد (شکل ۴). تحلیل بافت ساختاری در مقیاس میکروسکوپی و مزوسکوپی با استفاده از پورفیروکلاستهای نامتقارن، ساختارهای S-C و میکافیشها نشان دهنده جهت برش یادشده در بالا در سنگهای مورد مطالعه می باشد.

با مطالعه میکروسکوپی مقاطع نازک از سنگهای دگرشکل شده موجود، در کوارتزها بازبلورش دینامیکی از نوع مهاجرت مرز دانه(GBM) مشاهده میشود. این نوع بازبلورش درجه حرارت دگرشکلی بیش از ۵۰۰ درجه سانتیگراد در مجموعه دگرگونی گلمنده را نشان میدهد. در فلدسپارهای موجود در میلونیت اکثراً بازبلورش از نوع برآمدگی(BLG) تا ادغامی از بازبلورش برآمدگی(BLG) و چرخش زیردانه(SR) مشاهده میگردد. درجه حرارت دگرشکلی حدود ۵۰۰ تا ۶۵۰ درجه سانتیگراد معادل رخساره دگرگونی آمفیبولیت در مجموعه دگرگونی گلمنده را نشان میدهد(شکل ۵).

۴−۳- تجزیه و تحلیل کرنش محدود با استفاده از روش R_f/Φ

روشهای مختلفی برای تجزیه و تحلیل کرنش توسط زمینشناسان ساختاری پیشنهاد شده است (Ramsay and زمینشناسان ساختاری پیشنهاد شده است (Huber, 1983 اعمامی که در ابتدا کروی (مانند اووئید و رادیولار) یا بیضوی شکل (مانند قلوههای کنگلومرا) بودهاند، استفاده می شود. در این مطالعه پورفیروکلاستها به عنوان نشانگر در مم شود. در این مطالعه پورفیروکلاستها به عنوان نشانگر در مم مورد استفاده قرار گرفتهاند. با استفاده از نرمافزار ارائه شده توسط Chew (۲۰۰۳)، می توان آزمون تقارن نرمافزار ارائه شده توسط Kew (۲۰۰۳)، می توان آزمون تقارن در این نرم افزار مقادیر میانگین هماهنگ (Armonic mean) می گردد.

۴- نتايج

با استفاده از پورفیروکلاستها، ساختارهای S-C، میکافیش

زمین شناسی کاربردی پیشرفته

شکل ۴- (a) پورفیروکلاستهای چرخیده، (b) ساختار دلتا (δ) در مرکز و پورفیروکلاستهای چرخیده، (c) پورفیروکلاست گارنت چرخیده و (b) تصویر میکروسکوپی کوارتزهای نواری. همگی این ساختارها نشان دهنده برش (Top- to- the NE) در طی دگرشکلی شکلپذیر در مجموعه دگرگونی گلمنده میباشند. تصاویر در نور XPL هستند. در شکلهای b و b تصاویر میکروسکپی با نور PPL نیز در گوشه تصویر نیز نشان داده شده است.

Fig. 4. (a) Rotated porphyroclasts, (b) δ structure in the center and rotated porphyroclasts, (c) Garnet rotated porphyroclasts, and (d) Microscopic photo of quartz ribbon. All these structures show Top-to-the NE sense of shear during ductile deformation in the Gelmandeh metamorphic complex.

شکل ۵- تصویر میکروسکوپی (در نور XPL) از میلونیت که نشان دهنده وجود مکانیسمهای بازبلورش مهاجرت مرز دانه در کوارتز و بازبلورش برآمدگی و چرخش زیردانه در فلدسپار است.

Fig. 5. Microscopic photo of mylonite showing recrystallization mechanism including grain boundary migration in quartz and bulging and subgrain rotation in feldspar.

جدول ۱- اطلاعات حاصل از روش Rf/Φ

Table 1. Obtained data from Rf/Φ method

Strain data(Rs) using the Rf/ Φ method			
sample	I _{SYM}	χ^2 minimum	R _s value
Gm1	0.5208333	16.0000	1.23
Gm2	0.8344371	22.7682	1.33
Gm3	0.8604651	60.9767	1.74
Gm4	0.84375	16.0625	1.27
Gm5	0.94	34.8000	1.74
Gm6	0.9213483	18.3034	1.74
Gm7	0.9345794	9.4486	1.45
Gm8	0.8571429	3.6154	1.24
Gm9	0.9365079	21.6190	1.38

شکل ۶- مقادیر کرنش بدست آمده از روش Rf/Φ از مقاطع در صفحه XZ.

Fig. 6. Strain measurements based on the Rf/ Φ method on the XZ sections.

0 ,, , ,	.). 89	
able 2. Vorticity measurements using RGN method		
Sample	Wm	
Gm1	0.74 - 0.78	
Gm2	0.78 -0.82	
Gm3	0.80 -0.82	
Gm4	0.62-0.74	
Gm5	0.68 - 0.74	
Gm6	0.62 -0.79	
Gm7	0.63 -0.81	
Gm8	0.70 -0.82	
Gm9	0.82 -0.89	

جدول ۲- مقادیر Wm با استفاده از روش RGN

1 1

Sample	Wm
Gm1	0.74 - 0.78
Gm2	0.78 -0.82
Gm3	0.80 -0.82
Gm4	0.62- 0.74
Gm5	0.68 - 0.74
Gm6	0.62 -0.79
Gm7	0.63 -0.81
Gm8	0.70 -0.82
Gm9	0.82 -0.89

شکل ۲- نمودارهای روش RGN برای اندازه گیری تاوایی.

Fig. 7. Vorticity measurements in the RGN plots

./۴۵ در منطقه مورد مطالعه بدست آمد (شکل ۸). همچنین رژیم دگرشکلی در مجموعه دگرگونی گلمنده برش کلی (general shear) براساس شکل ۸ مشخص گردید.

درصد برش ساده و برش محض در پشته گلمنده با توجه به نتایج حاصل از مقادیر تاوایی و براساس نمودارهای ارائه شده توسط Torte (۲۰۱۰) (۲۰۱۹) و Forte و ۲۰۰۷)، محاسبه شد. میزان برش ساده و برش محض به ترتیب ٪۵۵ و

شکل ۸- درصد برش ساده و برش محض اندازه گیری شده در مجموعه دگرگونی گلمنده.

Fig. 8. The simple shear and pure shear percentage in the Gelmandeh metamorphic complex.

۵- بحث و نتیجهگیری

میلونیتها معمولاً دارای ساختارهای مزوسکوپی و میکروسکوپی خاصی هستند که تحلیل جنبشی و تعیین شرایط فشار و دمای تغییرات ساختاری را برای زمین شناسان امکان پذیر نمودهاند. تکامل زمین ساختی همتافتهای هسته دگرگون پیچیده تر از آن است که بتوان صرفاً با رژیم کششی آن را توضیح داد. اگرچه برخی از همتافتهای هسته دگرگون ممکن است توسط کشش لیتوسفر تفسیر شوند، اما یک مجموعه کامل از هسته های دگرگونی در جایگاه تکتونیکی فشاری نیز ممکن است، شکل گیرد. در زونهای برشی میتوان نوع دگرشکلی، فازهای دگرشکلی، سازوکارهای ایجاد آنها، جهت تنشهای وارده، بازسازی تاریخچه دگرشکلی را با مطالعات ساختاری مشخص نمود. دادههای ریز اختاری و جنبش شناختی ارائه شده در این مطالعه نشان می دهد که سنگهای میلونیتی رخنمون یافته در یک زون برشی جدایشی شکل پذیر قرار گرفتهاند.

براساس مطالعات ساختاری و ریزساختاری انجام شده در مجموعه دگرگونی گلمنده نتایج زیر بدست آمد:

۱- با مطالعه نشانگرهای برش در مقیاس مزوسکوپی و میکویی و میکوپی میکافیش و
میکروسکوپی مانند ساختار S-C، میکافیش و پورفیروکلاستهای چرخیده در مقاطع جهتدار XZ جهت برش Top- to- the NE مشخص گردید.

۲- با مطالعه میکروسکوپی مقاطع نازک از سنگهای دگرشکل شده مجموعه دگرگونی گلمنده، کوارتزهای موجود بازبلورش دینامیکی از نوع مهاجرت مرز دانه(GBM) را نشان دادهاند که نشاندهنده درجه حرارت دگرشکلی بیش از ۵۰۰ درجه سانتی گراد است. در فلدسپارهای موجود در میلونیت عمدتاً بازبلورش از نوع برآمدگی(BLG) تا ادغامی از بازبلورش برآمدگی(BLG) و چرخش زیردانه(SR) مشاهده گردید که نشاندهنده درجه حرارت دگرشکلی حدود ۵۰۰ تا ۶۵۰ درجه سانتی گراد در مجموعه دگرگون گلمنده است. این دما معادل با شرایط رخساره دگرگونی آمفیبولیت است. این محدودهی معمول است (مانند 2011), عمق شکل گیری رون برشی شکل پذیر، با احتساب شیب زمین گرمایی میانگین

زمستان ۱۴۰۱، دوره ۱۲، شماره ۴

زمین شناسی کاربردی پیشرفته

رژیم دگرشکلی برش کلی (general shear) در منطقه مورد مطالعه با ۵۵ درصد برش ساده و ۴۵ درصد برش محض است. این نتایج نشان میدهد که برونزد سنگهای دگرگونی در منطقه با عملکرد همزمان کرنش برشی خالص و ساده صورت گرفته است. ۳۰ درجه سانتی گراد، حدود ۲۰ کیلومتر تخمین زده می شود.

۳- میزان عدد تاوایی جنبششناختی با استفاده از روش
شبکه دانه صلب (RGN) در نمونههای میلونیتی بین ۱/۶۲ تا
۰/۸۹ است. میانگین تاوایی جنبش شناختی (۰/۷۵) نشان دهنده

مراجع

- Alavi, M., 1991. Sedimentary and structural characteristics of the Paleo-Tethys remnants in northeastern Iran. Geological Society of America Bulletin 103, 983-992. http://dx.doi.org/10.1130/0016-7606(1991)103%3C0983:SASCOT%3E2.3.CO;2.
- Altenberger, U., 2000. Ductile deformation of K-feldspar in dry eclogite facies shear zones in the Bergen Arcs, Norway. Tectonophysics 320, 107–121. http://dx.doi.org/10.1016/S0040-1951(00)00048-2.
- Armstrong, R.L., 1982. Cordilleran metamorphic core complexes; from Arizona to southern Canada. Annual Review of Earth and Planetary Sciences 10, 129-154. http://dx.doi.org/10.1146/annurev.ea.10.050182.001021.
- Bailey, C.M., Eyster, E.L., 2003. General shear deformation in the Pinaleno Mountains metamorphic core complex, Arizona. Journal of Structural Geology 25, 1883–1892. http://dx.doi.org/10.1016/S0191-8141(03)00044-0.
- Bailey, C.M., Francis, B. E., Fahrney, E., 2004. Strain and vorticity analysis of transpressional high-strain zones from the Virginia Piedmont, USA. Geological Society 224, 249-264. http://dx.doi.org/10.1144/GSL.SP.2004.224.01.16.
- Buck, W.R., 1991. Modes of continental lithospheric extension. Solid Earth 96, 20161-20178. http://dx.doi.org/10.1029/91JB01485.
- Ceriani, S., Mancktelow, N.S., Pennacchioni, G., 2003. Analogue modelling of the influence of shape and particle/matrix interface lubrication on the rotational behavior of rigid particles in simple shear. Journal of Structural Geology 25(12), 2005-2021. http://dx.doi.org/10.1016/S0191-8141(03)00098-1.
- Chew, D.M., 2003. An Excel spreadsheet for finite strain analysis using the Rf /Φ technique. Computers and Geosciences 29, 795–799. http://dx.doi.org/10.1016/S0098-3004(03)00027-X.
- Crittenden, M.D., 1980. Metamorphic core complexes of the North American Cordillera: Summary. In: Crittenden, M.D., Coney, P.J., Davis, G.H. (Eds.), Cordilleran metamorphic core complexes. Geological Society of America Memoir 153, 485-490. https://doi.org/10.1130/MEM153-p485.
- Dehghan, M., 2020. Microstructural Analysis of the metamorphic rocks in the Gelmandeh metamorphic complex, Central Iran. M.Sc. thesis, Shiraz University, Shiraz, Iran.
- Faghih, A., Soleimani, M., 2015. Quartz c-axis fabric development associated with shear deformation along an extensional detachment shear zone: Chapedony Metamorphic Core Complex, Central-East Iranian Microcontinent. Journal of Structural Geology 70, 1–11. http://dx.doi.org/10.1016/j.jsg.2014.10.016.
- Forte, A.M., Bailey, C.M., 2007. Testing the utility of the porphyroclast hyperbolic distribution method of kinematic vorticity analysis. Journal of Structural Geology 29, 983–1001. http://dx.doi.org/10.1016/j.jsg.2007.01.006.
- Fossen, H., 2010. Structural geology. 1st edition, Cambridge University Press, New York. p. 463. https://doi.org/10.1017/CBO9780511777806.
- Guang, Z., Cheng-Long, X., Wen, C., Xiang, Bi-W., Zhao-Qi, H., 2009. Evolution of the Hongzhen metamorphic core complex: Evidence for Early Cretaceous extension in the eastern Yangtze craton, eastern China. Geological Society of America Bulletin 122, 506–516. https://dx.doi.org/10.1130/B30028.1.
- Grujic, D., Warren, C.J., Wooden, J.L., 2011. Rapid synconvergent exhumation of Miocene-aged lower orogenic crust in the eastern Himalaya. Lithosphere 3, 346–366. https://dx.doi.org/10.1130/L154.1.

- Jessup, M.J., Law, R.D., Frassi, C., 2007. The Rigid Grain Net (RGN): an alternate method for estimating mean kinematic vorticity number (Wm). Journal of Structural Geology 29, 411- 421. http://dx.doi.org/10.1016/j.jsg.2006.11.003.
- Johnson, S.E., Lenferink, H.J., Marsh, J.H., Price, N.A., Koons, P.O., West, D.P., 2009b. Kinematic vorticity analysis and evolving strength of mylonitic shear zones: new data and numerical results. Geology 37, 1075-1078. http://dx.doi.org/10.1130/G30227A.1.
- Johnson, S.E., Lenferink, H.J., Price, N.A., Marsh, J.H., Koons, P.O., West, D.P., Beane, R., 2009a. Clastbased kinematic vorticity gauges: the effects of slip at matrix/clast interfaces. Journal of Structural Geology 31, 1322-1339. http://dx.doi.org/10.1016/j.jsg.2009.07.008.
- Konstantinou, A., Strickland, A., Miller, E., Vervoort, J., Fisher, C.M., Wooden, J., Valley, J., 2013. Synextensional magmatism leading to crustal flow in the Albion–Raft River–Grouse Creek metamorphic core complex, northeastern Basin and Range. Tectonics 32, 1384–1403. http://dx.doi.org/10.1002/tect.20085.
- Lafrance, B., John Barbara, E., Frost, B.R., 1998. Ultra high-temperature and subsolidus shear zones: Examples from the Poe Mountain anorthosite, Wyoming. Journal of Structural Geology 20, 945–955. https://doi.org/10.1016/S0191-8141(98)00021-2.
- Law, R.D., Searle, M.P., Simpson, R.L., 2004. Strain, deformation temperatures and vorticity of flow at the top of the Greater Himalayan Slab, Everest Massif, Tibet. Journal of the Geological Society 161, 305– 320. http://dx.doi.org/10.1144/0016-764903-047.
- Lisle, R.J., 1985. Geological strain analysis: a manual for the RF /Φ method. Elsevier Netherland, P. 99. ISBN: 9781483286457.
- Lister, G.S., Davis G.A., 1989. The origin of metamorphic core complexes and detachment faults formed during Tertiary continental extension in the northern Colorado River region, USA. Journal of Structural Geology 11, 65–94. http://dx.doi.org/10.1016/0191-8141(89)90036-9.
- MacCready, T., Snoke, A.W., Wright, J.E., Howard, K.A., 1997. Mid-crustal flow during Tertiary extension in the Ruby Mountains core complex, Nevada. Geological Society of America Bulletin 109, 1576-1594. http://dx.doi.org/10.1130/0016-7606(1997)109% 3C1576:MCFDTE% 3E2.3.CO;2.
- Mancktelow, N.S., Pennacchioni, G., 2004. The influence of grain boundary fluids on the microstructure of quartz-feldspar mylonites. Journal of Structural Geology 26, 47–69. http://dx.doi.org/10.1016/S0191-8141(03)00081-6.
- Marques, F.O., Burlini, L., 2008. Rigid inclusions rotate in geologic materials as shown by torsion experiments. Journal of Structural Geology 30, 11, 1368-1371. http://dx.doi.org/10.1016/j.jsg.2008.07.002.
- Mulchrone, K.F., 2007. Shape fabrics in populations of rigid objects in 2D: Estimating finite strain and vorticity. Journal of Structural Geology 29, 1558-1570. http://dx.doi.org/10.1016/j.jsg.2007.06.006.
- Passchier, C.W., 1987. Stable positions of rigid objects in non-coaxial flow e a study in vorticity analysis. Journal of Structural Geology 9, 679- 690. http://dx.doi.org/10.1016/0191-8141(87)90152-0.
- Passchier, C.W., 1988. Analysis of deformation paths in shear zones. Geologische Rundschau 77, 309-318. http://dx.doi.org/10.1007/BF01848692.
- Passchier, C.W., Trouw, R.A.J., 2005. Microtectonics. 2nd edition, Springer Berlin, p. 366, ISBN: 3-540-64003-7.
- Passchier, C.S., Urai, J.L. 1988. Vorticity and strain analysis using Mohr diagrams. Journal of Structural Geology: 10, 755–763. http://dx.doi.org/10.1016/0191-8141(88)90082-X.
- Ramezani, J., Tucker, R.D., 2003. The Saghand Region, Central Iran: U-Pb Geochronology, Petrogenesis and Implications for Gondwana Tectonics. American Journal of Science 303, 622-665. http://dx.doi.org/10.2475/ajs.303.7.622.
- Ramsay, J.G., Huber, M., 1983. The Techniques of Modern Structural Geology. Volume 1: Strain analysis. Academic Press, Londo, p. 307, ISBN:978-0125769013.
- Rosenberg, C.L., Stünitz, H., 2003. Deformation and recrystallisation of plagioclase along a temperature gradient: An example from the Bergell tonalite: Journal of Structural Geology 25, 389–408. https:// 10.1016/S0191-8141(02)00036-6.

- Samani, B., 1998. Precambrian metallogeny in Central Iran. Precambrian Research 39, 85-106. https://doi.org/10.1016/0301-9268(88)90053-8.
- Simpson, C., De Paor, D.G., 1993. Strain and kinematic analysis in general shear zones. Journal of Structural Geology 15, 1–20. http://dx.doi.org/10.1016/0191-8141(93)90075-L.
- Simpson, C., De Paor, D.G., 1997. Practical analysis of general shear zones using the porphyroclast hyperbolic distribution method: an example from the Scandinavian Caledonides. In: Sengupta, S., (Ed.), Evolution of Geological Structures in Micro- to Macro- Scales, Chapman and Hall, pp. 169–184. ISBN:0412750309.
- Stipp, M., Stünitz, H., Heilbronner, R., Schmid, S.M., 2002. The eastern Tonale fault zone: A 'natural laboratory' for crystal plastic deformation of quartz over a temperature range from 250 to 700°C. Journal of Structural Geology 24, 1861–1884. http://dx.doi.org/10.1016/S0191-8141(02)00035-4.
- Ten Brink, C.E., Passchier, W.P., 1995. Modelling of mantled porphyroclasts using non-Newtonian rock analogue materials. Journal of Structural Geology 17, 131–146. http://dx.doi.org/10.1016/0191-8141(94)E0032-T.
- Teyssier, C., Whitney, D.L., 2002. Gneiss domes and orogeny. Geology 30, 1139–1142. http://dx.doi.org/10.1130/0091-7613(2002)030%3C1139:GDAO%3E2.0.CO;2.
- Tikoff, B., Teyssier, C., 1994. Strain modeling of displacement-field partitioning in transpressional orogens. Journal of Structural Geology 16, 1575-1588. http://dx.doi.org/10.1016/0191-8141(94)90034-5.
- Wallis, S.R., Platt, J.P., Knott, S.D., 1993. Recognition of syn-convergence extension in accretionary wedges with examples from the Calabrian Arc and the Eastern Alps. American Journal of Science 293, 463-494. http://dx.doi.org/10.2475/ajs.293.5.463.
- Wernicke, B., 1985. Uniform-sense normal simple shear of the continental lithosphere. Canadian Journal of Earth Sciences 22, 108-125. http://dx.doi.org/10.1139/e85-009.
- Whitney, D.L., Teyssier, C., Rey, P., Buck, W.R., 2013. Continental and oceanic core complexes. Geological Society of America Bulletin 125, 273-298. http://dx.doi.org/10.1130/B30754.1.
- Xypolias, P., 2010. Vorticity analysis in shear zones: A review of methods and applications. Journal of Structural Geology 32, 2072-2092. https:// http://dx.doi.org/10.1016/j.jsg.2010.08.009.
- Xypolias, P., Kokkalas, S., 2006. Heterogeneous ductile deformation along a mid-crustal extruding shear zone: An example from the External Hellenides (Greece). In: Law, R.D., Searle M.P, Godin, L., (Eds.), Channel Flow, Ductile Extrusion and Exhumation in Continental Collision Zone, of Geological Society special Publication 268, pp. 497–516. http://dx.doi.org/10.1144/GSL.SP.2006.268.01.23.